

אך ברשעתו רצה לבטל הסגולה ושם רביד זהב על צוארו שיהיה מין אחר זה ת"ד ז"ל. ואפשר כי התורה רמזה טכסיס המלך שצריך שיהיה איש חסד כי שש לבן ויעט כמעיל החסד. אך מלך במשפט יעמיד ארץ וצריך לאחוז בגבורה וע"ז רמז רביד זהב רביד גי' גבורה הזהב דין שיראה גבורה ודין אף כי הוא לבוש שש לבן רחמים אבל לישר הדורים צריך להטיל אימה ויחשוב כי קולר הכל תלוי על צוארו וזה רמז רביד זהב וגו'.

מח (י) את אסנת. גימטריא והיא בת דינה היתה רבינו אפרים בפירושו כ"י:

נה (יא) ויצעק העם אל פרעה ללחם. יתכן שלא יכלו לסבול שנכרי ימשול עליהם ולקחו טענה על דבר הלחם שאין ראוי שיהיו נזונים על מי שאסור במגע לחמיהם ופרעה הבין דברי צעקתם וקיים ממשלתו ואמר לכו אל יוסף והיה לו לומר לכו אל צפנת פענח אבל אמר להם יוסף ר"ל אע"פ שהוא מעם אחר אשר יאמר לכם תעשו. הקדוש רבינו שלמה אסתרין ז"ל:

א (יב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים. רז"ל דרשו שבר וגם סבר ע"ש ואפשר כי ראה שבר הגלות במצרים. וראה המכות דצ"ך עד"ש באח"כ גימט' שבר עם הכולל. וראה שכל המכות בהיות שר של מצרים קיים שלא כמנהג דבתחילה נאכד השר של אומה. ושר מצרים

נאכד בים וראה סבר של הגאולה בעוד השר קיים ורז"ל דרשו והנה מצרים נוסע אחריהם על שר מצרים וכן אפשר לפרש שבר המכות במצרים רומז לשר שהוא קיים. וגם סבר הגאולה במצרים לפני ש"ר. וכל זה בזכותו וזכות אבותיו כי מנין חיי אברהם יצחק ויעקב תק"ב שנים גימט' שבר והגאולה בעבורם של האבות אשר עבדו ה' תק"ב שנים ולזה היה הגאולה מסטרא דיובלא אש"ר גימט' שבר עם הכולל. אף הוא ראה גלות אדו"ם ישמעאל"ל גימ' שבר. והגאולה על צד אימא שאשר רמז אליה והוא בגימטריא שבר עם הכולל:

ה (יג) הלא זה אשר ישתה אדוני בו והוא נחש ינחש בו. המפרשים פירשו. והוא נחש ינחש כלומר דוקא הוא בסגולה שיש לו נחש ינחש. אבל אחר אינו יודע לנחש וא"כ הרעותם אשר עשיתם כי אתם סברתם שהוא סגולת הגביע לכד ואינו כן כי הגביע אין בו מועיל. ואפשר דמרתח קרתח והוא נחש ינחש כלומר הוא שהוא גוי אינו מזהר על הנחוש אבל אתם אינכם רשאים לנחש והרעותם אשר עשיתם. ועפ"ז א"ש הק"ו אשר עשו הן כסף וגו' ואיך נגנוב מבית אדוניך וגו' והק"ו אית ליה פרכא דזה אינו כסף וזהב רק חמדת סגולת מלכים לנחוש ולידע עתידות. אמנם ע"פ האמור נחא דישאל אסורים בנחוש וא"כ (כשאין) [כאין] בו סגולה דמי והוא כסף בעלמא או זהב שאם תאמר דאנחנו אסורים לנחוש אבל נמכרנו לגוי בדמים יקרים א"כ הוא זהב והק"ו א"ש:

פרשת ויגש

עשרה הרוגי מלוכה דלא אפשר דהיו השבטים דכתיב בהו ואתם עלו לשלום אל אביכם וגו' ע"ש. ולפי האמור אפשר לרמוז דס"ת אביכם ויגש אליו הוא משה עם הכולל דמרע"ה התפלל על יהודה וז"ש עלו לשלום אל אביכם שבשמים וגם יהודה נגש והוא נה"נה ע"י משה רבינו ע"ה. ועוד יש לרמוז כי ר"ת ויגש אליו יהודה גימטריא טוב כי יהודה מלך וחפץ דבק טו"ב יסוד:

א (א) ויגש אליו יהודה. עלו לשלום אל אביכם ויגש אליו יהודה. היינו דאמרין כיומא עצמות יהודה היו מגולגלין בארון כל ארבעים שנה עד שבקש עליו משרע"ה ואל עמו תביאנו לישיבה של מעלה וזהו עלו לשלום אל אביכם שבשמים וגם יהודה יגש אליכם לכך סמכו הכתוב. רבינו מהר"א מגרמיזא בפ"י כ"י. וכזה ראיתי לרבינו האר"י ז"ל בענין

ועבדום. ועל כן נתחייבו המצרים במה ששעבדום וזש"ה וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי כי יוסף כיפר העבדות וזה רמז בהתודע העבדות שהוא הודיעם כי במה שסבל הוא נתכפר העבדות:

ד (ד) **אני** יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו. הראשונים פירשו דאז"ל בן זקונים הוא לו זיו איקונין שלו דומה לו. וזש"ה אני יוסף ואני מסתפק העוד אבי חי מפני שפני דומות לפני"ם כישראל אבינו ואיך לא הכרתם אותי. ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפני"ו דייקא פנים של"ו עמדו כעין פני"ם של יעקב אע"ה ואיך לא הכירוהו. ויתכן לפרש עפ"י מ"ש בספר קרבן שבת כי הנה ע' שנה של דוד הע"ה אמרו בזהר הקדוש דה' שנים מאברהם אע"ה וכ"ח מיעקב אע"ה ול"ז מיוסף ולפי דברי הזהר אם יוסף מת היה צריך יעקב אע"ה ליתן ס"ה שנה וזש"ה כי ארד אל בני אבל שאולה שצריך למות תיכף לתת ס"ה שנים לדוד הע"ה ע"ש באורך. וא"כ מקע"ה שנים שהי"ל לחיות יעקב אע"ה כמו אברהם אע"ה כמו שאמר בזהר הקדוש אפיק סך ס"ה שנים ישארו ק"י שנים וזה היו חיי יעקב אבינו ע"ה ותו לא. והן עתה שהוא בן ק"ל שנה מוכרח דיוסף לא מת והוא יתן ל"ז דאם לאו יעקב אע"ה אינו חי אלא ק"י. וזש"ה אני יוסף שאני אתן לדוד ל"ז שנה והראיה העוד אבי חי שאם לאו הי"ל ליפטר זה עשרים שנה. ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו שהם היו סוברים שאינו ניצוץ אדה"ר והוא מסט"א וכמו שפירשנו בעניותנו בקונט' פני דוד בס"ד. ועתה שראו גדולתו והבינו טעמו טעם כעיקר אז נבהלו. אמנם לפ"ז צריך לדעת דכיון דיעקב אע"ה על מבוכה זו ישב דאם מת יוסף היה צריך למות הוא תכף לתת ס"ה שנה לדוד הע"ה והוא עצמו אמר כי ארד אל בני בכונה זו ורואה עצמו שהוא חי עדיין איך לא הכריע מזה דיוסף חי והוא יתן ל"ז שנה לדוד הע"ה. ואפשר דיעקב אע"ה לפי ענותנותו היה סובר שפגם ומשו"ה נסתלקה ממנו שכינה ולעולם דיוסף נטמע והשנים שלו ושל יוסף פגומים ולכך אינם ראויים לדוד הע"ה כמו

(ב) **כי** כמוך כפרעה. פי' שגדול כחך כפרעה ר"ל דהשופט אשר יזדמן לפניו דין לא למראה עיניו ישפוט כי אם ע"פ עדים ויעשה משפט כתוב אבל המלך יעשה כרצונו לענוש נכסין ולאסורים או לפטור כפי אשר תשיג חכמתו להבחין האמת ואם הדין מרומה או אם שקר יענו בו יעשה כרצונו ולך האדון חסר מהמלך להיות ידך כידו לא תגור מפני איש על דבר המשפט וזש"ה בי אדוני יכנסו דברי באזנך ובהם תבין כי זה עלילה ואל תשפוט דרך חרון אף רק על צד האמת וזש"ה רז"ל מה פרעה גזור ואינו מקיים אף אתה כן כלומר פרעה עבר על חק וגזרה שאין עבד מלך ודן בדעתו שזה החק נעשה כי העבדים רעי התכונה לא חכמו ולא השכילו ובהיות שראה כי אין נבון וחכם כמוך בטלה גזרה וזש"ה אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת ראוי שתמשול כי השם לא יגלה סודותיו לשוטים ורעי התכונה. וכן אתה גזרת להביאו אליך ועם כי הגזרה שמי שימצא גנב יתפש כגנב אין ראוי לקיימה עליו אחר שתבין כי מצוא הגנבה בא עלינו בדרך עלילה. רבינו שלמה אסתרוב ז"ל:

א (ג) **בהתודע** יוסף אל אחיו. כתב רבינו אפרים בפירושי כ"י בהתודע אותיות העבדות לומר לך לכך הוציאם שלא רצה שישמעו המצריים גנות אחיו שמכרוהו. לעבדות עכ"ד. ולי ההדיוט אפשר לומר בזה במ"ש בזהר הקדוש דאלמלא שהשבטים שלטו ביוסף ויוסף שלט במצרים וכששלטו המצרים בישראל לא עשו כלום דהמצרים עבדים ליוסף ויוסף עבד לשבטים ונמצא דהמצרים עבדים לשבטים ונמצא דמה ששעבדו בישראל הוא אשר לא כדת דהשבטים אדוניהם. ואפשר שזה גילה יוסף לאחיו כי אלו הם מפלאות תמים דעים כי בזה נצולים ישראל דבלא"ה אם היו שולטים בישראל המצריים היה הסט"א שולטת ולא היה תקומה ח"ו לישראל כמ"ש בזהר הקדוש וזה רמז בהתודע יוסף אל אחיו העבדות. ועוד אפשר לפרש כמ"ש הרב מהר"י קוב"ו בספר גבעת עולם ותורף דבריו בקיצור דישראל נתחייבו עבדות ועינוי כמש"ה ועבדום ועינו אותם ובמה שנמכר יוסף לעבד נתכפר חלק של גזרת ה'

שנדחו שנות אדה"ר ולכן לא הכריע ממה שהוא חי דגם יוסף הוא חי. אך השבטים פשיטא להו דיעקב אע"ה קדש קדשים הוא וח"ו לא נפגמו שנותיו ומש"ה נבהלו מדברי יוסף הצדיק ודוק היטב:

ט (ה) כה אמר בנך יוסף שמני אלהים לאדון לכל מצרים. אפשר דרמז לו שלא יירא ולא יפחד שמא יטמעו בגלות כי הנה האדון ה' הבטיח לאברהם אע"ה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. ומצרים לא היה כה רכוש גדול לכן הקדוש ב"ה סיבב הרעב והשבע שיבא כל כסף ארץ כנען וכיוצא למצרים וזה הכנה לקיים הבטחתו יתברך ואחרי כן יצאו ברכוש גדול וזש"ה כה אמר בנך יוסף שמני אלהים לאדון לכל מצרים לקבץ את כסף ולמלא את אוצרות ומוכרח שהוא הכנת רכוש גדול שהבטיח ה' ומזה יש הוכחה אל תעמוד בגלות כי טרם מכה ציץ רפואה פרח ויבא את כל הכסף:

כב (ו) ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות. ראיתי בפ"י כ"י לרבינו מהר"א מגרמיזא בעל הרקח ז"ל שכתב פירש החסיד כי טעם שלש מאות כסף כדאמרינן המוכר עבדו לעכו"ם קונסין אותו עד עשרה בדמיו ודמי העבד ל' כסף עולים ש' ולא נתן להם כלום אלא נתן לבנימין שלא היה במכירתו עכ"ל. ולכאורה יש להבין דאחיו היה להם ליתן לו. ותו דראובן לא היה במכירתו ונצטער מאד. ויראה פשוט דכוונת הרב ז"ל לעוררם דהם חייבין ש' כסף ולפיכך נתן לבנימין שיראו דלהם אינו נכון לתת שאדרבה הם חייבין לתת ש' כסף וכמתלמד מדברי הרב אפשר לומר דהורה דמתנתו הם ש' כסף ולא נתן להם שיהיה להם צער במקום הקנס שהיו חייבין ש' כסף על שמכרוהו ולא נתן לראובן להעלים הדבר שיש

לומר כטעם לצ"ד שהוא אחיו. ועוד אפשר לומר כי הוא היה רוצה ליקח לבנימין עבד ולפיכך קנס עצמו עשרה בדמיו שהם ש' כסף. ועד"ה אפשר דיוסף יסוד ובנימין אמר אהא נטיר אתרא דאחי כמ"ש בזהר הקדוש ועי"ז היה מיתוק הגבורות ולכן נתן לו ש' גימ' אלהים דיודין. כסף רומז לחסד מיתוק הגבורות בחסדים וא"ש ההי"ב:

כז (ז) וירא את העגלות. גימט' ראה בהל' לעגלה ערופה ורבינו יב"ק פ"י

בפ' עגלה היינו עגלות צב כשפירש יוסף מיעקב נטע יעקב ארזים ושאל לו יוסף למה אלה וא"ל עתידין בני לעשות משכן במדבר בארזים אלו ויביאו אותם בעגלות לכך שלח לו עגלות לסימן זה הדבר משש עגלות צב שהיו נושאים הקרשים מהמשכן. בספר רבינו אפרים מגאוני אשכנז:

ג (ח) כי לגוי גדול אשימך שם. תראה בימין שלשים רבוא כמנין כ"י שלשים כמ"ש רז"ל. הרב הנז':

ד (ט) גם עלה. גם בא"ת ב"ש ר"י הם רד"ו שנה שישבו במצרים והיה ירא יעקב פן כל ר"י שנה יהיו בכלל ועבדום וענו אותם א"ל הקב"ה עלה בא"ת ב"ש קי"ז שלא היה השעבוד יותר מקי"ז שנה כמנין עמ"ו אנכי בצרה וקי"ו פסוקים בשיר השירים וקי"ו פסוקים נזכר יציאת מצרים בתורה. רבינו מהר"א גרמיזא ז"ל. ולפי"ז אפשר לרמוז משז"ל והביאו רש"י משוב ארץ מצרים שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. ומדרש אגדה גריסין של פול. וכת הקודמים פירשו כי יין ישן גימטריא ת' רומז לגזירת ארבע מאות שנה שדעת זקנים אברהם ויצחק נוחה הימנו עכ"ד. ואפשר ששלח לו גריסין של פול לבשרו כי לא ישבו ת' שנה אלא החצי והחצי ג"כ נגרע שהשעבוד קי"ו שנה. וזהו גריסין רמז לחלקו לחצאין דרד"ו שנה ישבו ואח"כ עוד חסרון אחר דהשעבוד קי"ו שנים גימ' פו"ל ודוק

פרשת ויחי

שר במקומו. ועוד נתבאר אצלנו בעניותנו כי תורה שבע"פ נגד מלכותא קדישא וארץ ישראל הוא בחי' מלכות ולזה אורא מחכים בתורה שבע"פ:

ז (ד) **מתה** עלי רחל בדרך. כתב רבינו אפרים מרוב חיבתי מתה על ברכי וזה עלי עכ"ד. ואפשר לרמוז מתה עלי רחל בדרך ר"ת מערב כי שכינה במערב והיתה רחל אע"ה צריכה להסתלק כי בא מועד זיווג עליון כמ"ש בזהר הקדוש. וס"ת מתה עלי רחל בדרך גימ' אדני מלכות שמים והוא הסיבה שצריכה להתיחד עם יעקב:

טו (ה) **האלהים** אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק האלהים הרועה אותי וגו'. כתב רבינו אפרים ז"ל הזכיר שני פעמים האלהים לפי שלא תאמר שהוא מדה"ד אינו מרחם באותה מדה לכך אמר האלהים הרועה אותי מעודי כי בשעה שעושים רצונו של מקום תתהפך להם מדת הדין למדת רחמים עכ"ל. ועם היות כי כדאי זכות האבות ועלינותם המופלא ודבקותם בו יתברך תדיר להפוך מדת הדין למדת רחמים. לפי רוב הענוה וגם ללמד לבניו יעקב אע"ה תלה הדבר במעשה הצדקה שעשו ואמרו רז"ל שהצדקה מהפכת מדת הדין למדת רחמים. וכתבו התוס' פ"ק דבתרא על פסוק ויהיו מוכשלים לפניך לפניך זו צדקה כמש"ה והלך לפניך צדקך ע"ש. ואברהם אע"ה הפליא לעשות צדקה וחסד כמפורסם. ויצחק אע"ה מצינו שהפריש מעשר כמשו"ל על פסוק וימצא בשנה ההיא מאה שערים אומד זה למעשרות. ויעקב אע"ה אמרו בתנא דבי אליהו קטנתי מכל החסדים אין קטנתי אלא מעט ואין מעט אלא צדקה כמש"ה טוב מעט בצדקה. וגם נהג מעשר. וז"ש האלהים מדה"ד אשר התהלכו אבותי לפניו כלומר שעשו צדקה על דרך לפניך שכתבו התוס' ובוזה נהפך מדת הדין למדת רחמים וגם אני עשיתי צדקה ולכן האלהים הרועה אותי מעודי עד היום הזה שנהפך מדת הדין למדת רחמים. א"נ דנשמות הצדיקים הם

כח (א) ויחי יעקב. אין הפסק בין פרשה זו להקודמת. ואפשר דרך רמז דתיבת סיום הפרשה הקודמת מאד ויחי יעקב ואין הפרש ביניהם והא לרמוז דיעקב אבינו ע"ה היה גלגול אדה"ר ותקן עון ג"ע דאדה"ר ולזה שהה פ"ד שנים ולא ראה קרי וכתוב כחי וראשית אוני וכנגד ק"ל שנה שפרש אדה"ר מאשתו ובאותן ק"ל שנים חזא לאונסיה סבל יעקב אע"ה צרות רבות וכמ"ש מאה ושלשים שנה מעט ורע"ם ולהורות כי תקן תקון גמור ישב בארץ מצרים ערות הארץ טו"ב שנה בהשקט ובטח וחיים טובים וזה רמז תיבת מאד אותיות אדם כי עשה והצליח לתקן אדה"ר בחלק ג"ע ויחי יעקב חיים טובים בארץ מצרים ערות הארץ להיות כי תיקן יסוד הכולל ולכן היה כנחת ושלוח טוב שנה כי טוב רומז ליסוד ושנה רומז למלכות. א"נ ויחי יעקב גימטריא גבורה לרמוז דביסורין שסבל בק"ל שנה מיתק הגבורות ועתה ויחי יעקב בשלוח והשקט:

ה (ב) **אפרים** ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי. הפשוט דנקט ראובן ושמעון שהם הגדולים וזו מעלה גדולה לאפרים ומנשה לעמוד במקום גדולים. ואפשר דיש יחס לדמותם לראובן ושמעון דמנשה חצי שבטו כמו ראובן שנחלתו מעבר לירדן וחצי שבטו כשמעון שנטל חלקו בא"י. ודורשי רשומות אמרו כי ראובן שמעון גימט' אפרים מנשה עם הכולל:

ו (ג) **על** שם אחיהם יקראו בנחלתם. כתב רבינו אפרים בנחלת מ' ארץ ישראל שהיא מהלך יום, ארץ ישראל גימט' תת לב שכל א' יתן בלבו לעלות לארץ ישראל. ה' יחזיר עטרה ליושנה עכ"ל. ואפשר לרמוז דאורא דארץ ישראל מחכים וזהו תת לב כלומר היא הנותנת לב לשמוע. ולהכי אפיקיה קרא בלשון זה שם רמז יקראו בתורה בנחלתם ששם עיקר הלימוד. וכתבנו בעניותנו במ"א דהטעם דאורא מחכים שהוא אור קדוש ואין דבר חוצץ בין ארץ ישראל לשמים כי היא רשות הגבוה משא"כ בחרץ לארץ שהיא ארץ העמים כלומר ששולטים שרי א"ה כל

העבירות שאדם דש בעקביו והוא כח היצר הרע ודוק היטב:

כא (ח) הנותן אמרי שפר. כתב בנימוקי גאוני אשכנז הקדמונים ז"ל שפר גימטריא עשיר דהעשיר נראין דבריו אמרי שפר עכ"ד. ואפשר לומר דרמז דאע"ג דמדת העשיר יענה עזות. מי שהוא ירא ה' נותן אמרי שפר ומקבל בסבר פנים יפות. ורמז עשיר גימטריא שפר להזהיר לעשיר שלא יהיה עושר שמור לבעליו לרעתו ר"ת שלל כי אז הוא רפ"ש וטיט וגיהנם שר"פ ומזיקין בני רש"פ שולטים בו. רק יהיה שפר נאה להטיב ולעשות צדקה וחסד. ורמז כי כשיתן צדקה יפייס לעני בדברים טובים וזה רמז הנותן כשנותן צדקה אמרי שפר שיהיו אמריו לעני נאים ויפים כי המפייסו הוא מתברך ב"א ברכות כמשו"ל:

כב (ט) בן פרת גימטריא אפרים ומנשה. יוסף עלי עין גימ' יהושע עם האותיות עלי שור רמז שכבש יהושע כל העיירות. וימררו ורבו על אנשי יריחו שילחמו בו. ורבו כמו רובה קשת אותם שיושבים על החומה לירות עליו ותשב באיתן קשתו ישב כנגדן בחוזק קשתו. רבינו מהר"א מגרמיזא ז"ל בכ"י ועוד האריך לסיים כל הפסוק. ואפשר לפי דרכו לומר במ"ש הרב מהר"י פייאמיטה ז"ל הבאתיו בצאורי שלל בהפטרות שלח דאנשי כנען הושיבו מזיקים בפתח יריחו ובחומה להברית ישראל וכו' ע"ש. ולפי רמז הנז' אפשר לרמוז וימררוהו ורבו שהכריחו מזיקים להלחם ביהושע וישטמוהו בעלי חיצים בעלי פלוגתא מזיקין כמ"ש בזהר הקדוש שר"י נכנס בבית א' ואמר המזיק הא חד מכני פלוגתא דידך ועל דרך זה יש בזהר חדש. ותשב באיתן קשתו שעפ"י ה' הקיפו יריחו בכונות גדולות להברית משם כל המזיקין. ועל דרך זה אפשר שרמז מעשה נורא שאירע ליהושע הביאו בס' יוחסין דמכשפה א' סגרה ליהושע וליני' הגבור בתוך חומות ברזל ופנחס על ידי חצוצרות התרועה הפילם ועשו בהם נקמה ע"ש באורך דליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא. ושמעתי מעט"ר אבא מארי ז"ל משם הרב המובהק כמהר"ר בנימין מעלי הכהן ז"ל במ"ש רז"ל

מ"ן וז"ש האלהים שכינה אשר התהלכו אבותי בסוד מ"ן התהלכו דייקא לפניו קב"ה ליחד הדודים. ובוזה אפשר לרמוז פסוק רוצה ה' את יראיו שקמים בחצות לילה את המיחלים לחסדו דחוט של חסד נמשך עליהם והוא הכנה ליחוד שבחי ירושל"ם את ה' כי היא נקראת תהלה שתמיד היא משבחת. כי חזק בריחי שעריך הצירי' שלא יגש סט"א כמ"ש רבינו האר"י זצ"ל ע"פ יצר סמוך תצור שלום ברך בניך בקרבך דייקא בסוד מ"ן השם גבולך שלום יסוד:

כ (ו) ויברכם ביום ההוא לאמר בך יברך ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרים וכמנשה פירש הרב אש דת יום ההוא כלומר באשר הוא שם עש"ב. והטעם כמ"ש עיר וקדיש מהר"א גאלנטי ז"ל דדוקא בכך סורר ומורה דבא מיפת תואר ואינו זרע הגון אז אמדינן דעתיה כשיגדל. אבל כשהזרע ישר והגון אז אמרינן באשר הוא שם. וזה רמז באומרו ויברכם ביום ההוא לאמר גימ' זרע רמז זה שאמרתי ביום ההוא באשר הוא שם ה"ט שהם זרע גי' לאמר זרע פסול לא שמיה זרע. ואומרו ישימך אלהים כאפרים וכמנשה. אפשר דאפרים היה רגיל אצל יעקב בתלמוד כמו שפרש"י. ומנשה היה על הבית והיה גבור כמשו"ל דאמר עליו יהודה דין רפש מדבית אבא והמברך לבנו מברכו בתורה וגבורה וממשלה וז"ש ישימך אלהים כאפרים שהיה חכם בתורה וכמנשה שהיה בו גבורה והי"ל ממשלה. וישם את אפרים לפני מנשה דתלמוד גדול ודוק:

יט (ז) גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב. אפשר במ"ש הרב מהר"ם אלשיך ז"ל דאנשי חיל ר"ל שקיימו מצות הרכה ובכל מצוה נברא מלאך אחד ויש להם חיל ממלאכים הרכה הנבראים מהמצות שקיים וכה אמר יעקב אבינו עליו השלום דגם גד בלכתו עם ישראל ומקיים מצות ללות לישראל מזה נבראים המלאכים והם בני החיל של גד וז"ש גד גדוד יגודנו גד יש להם חיל מהתורה ומהמצות ובכלל ופרט ממצוה זו שעושים חסד לישוב דעת ישראל ולקיים מצות משה רבינו עליו השלום נבראים מלאכים וזה הגדוד יגודנו והם עמו. והוא יגוד עקב שיחתוך

פורת טפי מעלי וזה עלי עין מסיבת עין שנתנו לו עין הרע והיה מועיל לגדל ולחזק ולהוסיף כאלו נתוסף בן פורת כפול מסיבת בנות מצרים שכ"א צעדה עלי שור כשעבר במצרים ושמר עיניו לזה זכה שהעין רע מטיב לו וכמשו"ל עין שלא נהנית ממה שאינה שלו לא תשלוט עה"ר. עוד רמז כי אותיות שאחר עי"ן הם כסף ורמז שעל ידי הצדקה ניצול מעין הרע ואפילו ממיתה כ"ש מעין הרע וזה רמז בן פורת עלי עין שאותיות קודם עין הם סטן ששולט עין הרע והתקון כסף אותיות אחר עין ובוזה ניצול. אבל אחר אותיות כסף הם עצל דהמאחר כסף הוא עצל כי אין לנו כי אם הכסף במקום קרבן ומכפר ומציל:

טז (י) כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' התחת אלהים אני. אפשר לרמז במ"ש הרב יש"ר בספר כח ה' דמי ששמו יוסף עלול שיתקנאו בו וכן יוסף גימט' קנא"ה וז"ש ויצו אל יוסף לאמר הכונה אל יוסף פי' שמו לאמר. כי שמא גרים כי יוסף גי' קנאה ועלול שיתקנאו בו. והוא השיב התחת אלהים אני כי יוסף גימט' דבקי"ם כמ"ש רבינו שמשון וזהו התחת אלהים אני ואני דבק בו כשמי שגימ' דבקים שגופו ונפשו יחדיו ידובקו לעבוד בוראו, ואתיא דבקי"ם ומפקא מקנא"ה:

כ (יא) אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב. אפשר במשו"ל דיוסף כפר ועבדו ובמה שנמכר לעבד אהניא לבטל העבדות ובוזה היה מציאות לצאת ממצרים דאי לאו דבקו צערי"ם זה בזה והיו נכנסים בשט"ן (בשער טומאה נ') וז"ש אלהים חשבה בסוד מחשבה אתכריר כלא לטובה להעלות נ' אדה"ר מרעה סט"א לטובה למען גימטריא קץ שהי' קץ גאולה עשה כיום הזה שמאפול ומאיר כמ"ש פ' חלק:

כד (יב) פקד יפקוד אלהים אתכם. אפשר דרמז להם כי הגזרה היתה ת"ל שנה בגלות מצרים נגד ה' אלהים ולא נשתעבדו אלא פ"ו והשאר נהפכו לרחמים ונמצא דבמקום

דלאה עמדה ונשאת ליעקב אבינו עליו השלום משום שהיתה הולכת בפרשת דרכים שאלה אשה על מעשיו של עשו וכו' ובוכה וז"ש בן פורת יוסף כי הוא בן רחל עקרת הבית. וכי תימא מדוע אמרתי בן פורת יוסף והרי יש בן פורת אחר והוא ראובן שקדם בזמן לז"א עלי עין כלומר אותו בן פורת היה עלי עין במר בוכה מאחת מבנות אשר צעדה עלי שור והנה היא לאה שהיתה בוכה עלי דרך ומשו"ה זכתה. אבל העיקר הוא בן פורת יוסף עכ"ד. ואני הדל למדתי מדבריו לפרש בסגנון אחר והוא דיש ס"ד דח"ו יעקב אבינו ע"ה פגע באיסור שתי אחיות ובן נח בביאה תליא ורחל נשאת באיסור לז"א בן פורת יוסף ולזה יקרא בן פורת כי הוא עיקר. ואל תשיבני דח"ו יוסף בא מאיסור שתי אחיות והאיכא בן פורת שהוא ראובן ומר ניהו בן פורת ולא יוסף לז"א מאת ה' היתה זאת כי הנה עלי עין אשר א' מבנות צעדה ובכח בכיתה זכתה ומי הוא אשר עין רואה ואזן שומעת הלא הוא הקב"ה ונמצא דהותרו שתיהן על פי הדבור. א"נ בסגנון זה עלי עין לאה. הותרו ליעקב בנות שתי הבנות רחל ולאה בעבור כי לאה צעדה עלי שור ואין סברא שהקב"ה ירחם על לאה לאפקועי זכות רחל שלא חטאה ואדרבה הפליאה צדקתה ומסרה הסימנין. ובודאי הותרו שתיהן על פי הדיבור א"כ הותרו מטעם גר שנתגייר כקטן שנולד דמי ואינן אחיות אלא בנות דעלמא ומשום הכי אמר בנות ורמז עלי עין על דרך שאמרו רז"ל וחשב בפתח עינים בפתח אברהם אע"ה שכל העינים מצפות לראותו וגם רז"ל כינו לאברהם אע"ה עינו של עולם. וז"ש בן פורת יוסף והוא עיקר וזרעא מעליא גפן פוריה. ולא תחוש אם יש בן פורת אחר ותסבור שפגע באסור שתי אחיות ח"ו דע עלי עין הוא אברהם אע"ה שנימול ומאז יש להם דין ישראל גמור. וא"כ אינן אחיות אלא בנות דעלמא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי וזכתה א' משום דצעדה עלי שור והיא לאה. א"נ אפשר במ"ש רבינו בעל הערוך ז"ל דזרע יוסף אם היו נותנין לו עין הרע לא די שלא היה מזיק אלא היה מועיל להם ע"ש. וז"ש בן פורת יוסף מעצמו. ואחר שכבר הוא בן פורת. היה לו יתרון תוספת טובה להיות עוד בן

ת"ל היו רט"ו. ואח"כ השעבוד לא היה אלא פ"ו וזה רמז פקוד יפקוד אלהים ר"ל מחשבון אלהים יהיה ב' חסרונות מת"ל נעשו רט"ו ומרט"ו פ"ו והיינו פקוד יפקוד מלשון ולא נפקד ממנו איש כי

חפץ חסד הוא. וזה לך האות כי אלהים במילוי יודי"ן גימט' ברחמים והרי באלהים שהוא מדת הדין גנוז ברחמים וחסד ה' מעולם הוא אלהים חיים:

פרשת שמות

א (א) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו

באו. אפשר לרמוז במ"ש הרב המוכיח בספר הקדוש דעת חכמה שאמרו רז"ל דצריך לעשות מצות באברים שחטא והענין שבוה יגרש החיצונים הסובבים אותו ויען אין ספק ביד האדם לקיים מצות בכל האברים שחטא ונעלם דבר לכן צריך לשמר שבת כהלכתו והוי כאלו קיים כל המצות. ובכח ניצוץ שכינה בנשמה יתירה מגרשת מפנימיותו הסט"א זהו תורף דבריו בקצור גדול וזהו הרמז ואלה שמות בני ישראל הבאים ר"ת ושביה כמו ושביה בצדקה. צריך ניצוץ שכינה. וזה רמז מצרימה גימטריא שכינה. ואיך יזכה לזה ע"י שבת הרמז בס"ת את יעקב איש. והוא רמז שבת למפרע שצריך שני שבתות כמשז"ל. אלמלא שמרו שני שבתות ודוק כי קצרת. א"כ אפשר לרמוז במ"ש בזהר חדש דגלות מצרים היה על מכירת יוסף ובצאת ישראל ממצרים קטרגה מדת הדין שיחזרו להשתעבד ונצטוו על שבת דההוא צדיק בשביעאה אחד ונסלח להם. וזה רמז ר"ת ושביה דהיו צריכים לשוב ולחזור לגלות. אך מצרימה גימט' שכינה בחי' שבת הרמז בס"ת את יעקב איש ובוה נתכפרו דההוא צדיקא בשביעאה אחד. או ירמוז במה שיש לחקור דיוסף הצדיק מחל לאחיו בלב שלם ואין אחר מחילה חטא. ויובן זה בחקירה אחרת דיעקב אע"ה נענש על כ"ב שנה שביטל כבוד אב ואם והרי האב שמחל על כבודו כבודו מחול ובודאי יצחק אע"ה מחל לו. ויש לישב דכתב ספר החסידים דכבודו מחול כדיני אדם אך

בדיני שמים צריך ליענש ע"ש. ונראה הטעם דבמה שחטא לאביו חטא שתי חטאות א' לאביו ממש והב' להקב"ה שצוה כבר את אביך וכשמחל האב מחל מה שחטא לו ואכתי פש מה שחטא לשמים. ולכן יעקב אע"ה אף שיצחק אע"ה מחלו נשאר כבוד שמים ומדקדק עם חסידיו כחוט השערה ולכן נענש כ"ב שנה. ובהכי ניחא מה שנענשו על מכירת יוסף דאף דהוא מחל עדיין מה שחטאו בצדיק עליון נשאר ולכן נתכפר השאר בשבת דההוא צדיקא בשביעאה אחד וזה הרמז ויישם בארון במצרים עי"ז שמכרו ליוסף ונשאר במצרים היו בגלות ואלה שמות בני ישראל הבאים ר"ת שביה. וכי תימא כבר מחל יוסף להם ואמאי לא נתכפר לזה רמז את יעקב כלומר פקח עיניך דיעקב אע"ה נענש כ"ב שנה ועד אחרון בא מצרים על כבוד אב ואם והלא ודאי יצחק מחל אלא על הנוגע לשמים וה"ה לשבטים דהגלות לכפר מה שחטאו למעלה. וראיתי בלקוטים שבס' רבינו אפרים כ"י הבאים גימט' תרי"ג כי מ"ם הבאים היא ת"ר באי י"ג הם תרי"ג עכ"ל ומ"ם היא ת"ר באי"ק בכ"ר. ואפ' במ"ש המפרשים דטעם גלות מצרים שהתורה רוחנית ואינה חלה על אדם שיש לו מחשבות רעות גאה וגאון ולכן הכניע לישראל בגלות מצרים כדי שיוכלו לקבל התורה ולכך רמז הבאים תרי"ג ללמד דגלות מצרים הכנה לתורה וזה אפשר שהיה ויכוח משה עם הקב"ה שאמר מי אנכי וכי הוציא ואז"ל שאמר לו שלא הגיע זמן גאולה והשיבו בהוציאך וגו' כלומר אתה סובר שהגלות משום גזרת ת' שנה דע שהגלות